

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

Lausunto Helsinki, Länsiväylän ympäristön osayleiskaava, osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Maakuntahallitus 28.02.2022 § 22
43/06.02.00/2022

Tiivistelmä

Osayleiskaavatyön yleisenä tavoitteena on vähentää väylämäisen liikenneympäristön haittavaikutuksia asutukselle sekä tutkia Länsiväylän varren kaupunkirakenteen kehittämismahdollisuuksia Lautasaassa ja Salmisaassa.

Osayleiskaavalla on tärkeä merkitys sekä laajojen vaikutustensa takia että maakuntakaavan ja Yleiskaava 2016 tavoitteiden toteutumisen kannalta. Kaavan tavoitteet ovat kannatettavia ja niillä on myös seudullista ja maakunnallista merkitystä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma toimii hyvänä pohjana kaavan laadinnalle.

Osayleiskaavan vaikutukset ovat osin seudullisia ja jopa valtakunnallisia. On tärkeää huomioida ja arvioida kaavan vaikutukset koko siltä alueelta, johon sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia.

Suunnittelualueen sijainti on erinomainen yhdyskuntarakenteen monipuoliselle kehittämiselle ja kestävä liikunnan edistämiseksi. Alueen tiivistäminen on linjassa maakuntakaavan kasvun kestävä ohjaamisen tavoitteiden ja suunnitteluperiaatteiden kanssa.

Kaupunkirakenteen tiivistämisen reunaehtona on huomioitava Länsiväylän merkitys valtakunnallisena ja seudullisena joukkoliikenteen ja tavaraliikenteen yhteytenä.

Maakuntakaavan määräykset edellyttävät luonnon- ja kulttuuriympäristöjen arvojen huomioon ottamista ja luovat osaltaan reunaehdot tiivistämiselle. Liikenteen melu-, värinä- ja päästöhaittojen minimointiin tulee kiinnittää huomiota, kun Länsiväylän ympäristöä kehitetään.

Asian vireilletulo

Osayleiskaava on tullut vireille vuonna 2022. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on nähtävillä 1.-28.2.2022.

Asian tausta

Yleiskaavan 2016 toteuttamishjelma on päivitetty uuden kaupunkistrategian mukaiseksi ja päivityksen yhteydessä on tarkasteltu yleiskaavakokonaisuuden täydentämis- ja muuttamistarpeita koko kaupungin alueella. Länsiväylän ympäristön yleiskaavallisen tilanteen päivittäminen on määritelty yhdeksi ensisijaisista muutostarpeista Helsingissä.

Osayleiskaavoitus koskee Länsiväylää ja sen lähialueita Koivusaassa, Lautasaassa ja Salmisaassa. Osayleiskaavatyön yleisenä tavoitteena

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

on vähentää väylämäisen liikenneympäristön haittavaikutuksia asutukselle sekä tutkia Länsiväylän varren kaupunkirakenteen kehittämismahdollisuuksia Lauttasaassa ja Salmisaassa.

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Tavoitteena on laatia osayleiskaava valtuustokauden 2021-2025 aikana.

Kaavatilanne

Maakuntakaava

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus eli Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat tulivat pääosin voimaan 24.9.2021 Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäviä kaavakokonaisuudesta jätetyt valitukset. Hallinto-oikeus hylkäsi pääosan valituksista. Kaavakokonaisuuden täytäntöönpanokielto ei ole enää voimassa hylättyjen valitusten osalta. Helsingin seudun vaihemaakuntakaava (jatkossa maakuntakaava) ohjaa osayleiskaavan laadintaa.

Yleiskaava ja muut suunnitelmat

Helsingin Yleiskaavasta 2016 on kumottu Koivusaassa, Lauttasaassa ja Salmisaassa Kaupunkibulevardi-kaavamerkintä sekä sen varteen rajautuvat kaavamerkinnot. Kumotun alueen osalta voimassa ovat Yleiskaava 2002 ja Koivusaaren osayleiskaava. Muilta osin alueella on voimassa Yleiskaava 2016 sekä Helsingin maanalainen yleiskaava 2021.

Länsiväylän tiejärjestelyistä on käynnissä tiesuunnitelman laadinta Koivusaaren kohdalla. Länsiväylälle suunnitellaan uusi eritasoliittymä, joka korvaa Katajajarjun eritasoliittymän.

Helsingin kaupunginvaltuusto on tehnyt periaatepäätöksen satamatoiminnan uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa. Päätös sisältää suunnitelman satamatunnelista, joka ohjaisi kaiken raskaan liikenteen ja osan henkilöautoliikenteestä Länsisatamasta Länsiväylälle. Helsingin satama laatii vuosina 2022-2023 tunnelin yleissuunnitelman. Samaan aikaan on tarkoitus laatia tunnelin asemakaava.

Helen Oy on päättänyt sulkea Helsingin Salmisaaren hiilivoimalan viimeistään 1.4.2024. Helenin voimalaitoksen tulevaisuuden tuotantomuoto on ratkaisematta.

Ehdotus lausunnoksi

Uudenmaan liitto näkee yleiskaavaa täydentävän osayleiskaavan erittäin merkittävänä kaavan laajojen vaikutusten takia ja pitää osayleiskaavaa tärkeänä maakuntakaavan ja Yleiskaava 2016 tavoitteiden toteutumisen kannalta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma toimii hyvänä pohjana kaavan laadinnalle. Kaavan tavoitteet ovat kannatettavia ja niillä on myös seudullista ja

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

maakunnallista merkitystä. Uudenmaan liitto kiinnittää lausunnossaan huomiota eri tavoitteiden yhteensovittamiseen.

Kaavahankkeen valmisteluvaiheeseen sisältyvä skenaariotarkastelu on kiinnostava ja havainnollinen tapa tuoda esille alueen vaihtoehtoisia kehittämisen suuntaviivoja.

Länsiväylän varren kehittyvä maankäyttö vaikuttaa liikenteen edellytyksiin paljon suunnittelualuetta laajemmalla alueella. **On tärkeää huomioida ja arvioida osayleiskaavan vaikutukset koko siltä alueelta, johon sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia.**

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa suunnittelualue on osoitettu taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä ja pääosin pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeenä. Länsiväylä on keskustasta Kehä I:lle saakka osoitettu merkinnällä joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittävä tie tai katu. Lauttasaaressa Länsiväylän eteläpuolelle ja Salmisaareen (kohdemerkintä) on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita. Näiden lisäksi maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset ohjaavat osayleiskaavan laadintaa.

Yhdyskuntarakenne

Suunnittelualueen sijainti keskeisesti metrolinjan, bussiyhteyksien sekä kevyen liikenteen reittien varressa on erinomainen yhdyskuntarakenteen monipuoliselle kehittämiselle ja kestävän liikkumisen edistämiseksi. Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tiivistäminen kestävään liikenteeseen tukeutuen tukee maakuntakaavan tavoitteita. Osayleiskaavan keskeinen tavoite tiivistää Länsiväylän ympäristöä joukkoliikenteen kannalta edullisella vyöhykkeellä on erittäin kannatettavaa ja **edistää maakuntakaavan kasvun kestävän ohjauksen tavoitteita sekä verkostomaisen joukkoliikennekaupungin kehittämistä.**

Liikenne

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Länsiväylä on osayleiskaavan kohdalla osoitettu liikenteen, etenkin joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittäväksi tieksi tai kaduksi. Viivamerkinnällä osoitetaan ne tiet tai kadut, joilla on tärkeä merkitys valtakunnallisen tai pitkämatkaisen seudullisen linja-auto ja/tai tavaraliikenteen yhteytenä valtakunnallisiin tavara- ja joukkoliikenteen terminaaleihin Helsingin kantakaupungissa.

Länsiväylä on keskeinen valtakunnallisen ja pitkämatkaisen tavaraliikenteen reitti, joka johtaa Länsisatamaan. Länsisatama kuuluu myös TEN-T-ydinverkkoon.

Satamatoimintojen uudelleen järjestelyn ja rakennettavan satamatunnelin myötä Länsiväylän rooli liikenteen ja tavaraliikenteen yhteytenä Länsisatamaan vahvistuu nykytilanteesta. Satamatunnelin toteutuminen myös korostaa Länsisataman roolia rekkaliikenteen osalta. **Länsisataman valtakunnallisen ja pitkämatkaisen tavaraliikenteen yhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet on turvattava maankäytön kehittyessä.**

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

Kaava-alueella Länsiväylä on myös joukkoliikennekäytävä, jota tulee kehittää ja jolla pitkämatkaisen seudullisen ja valtakunnallisen joukkoliikenteen sujuvuus on turvattava. Länsiväylän merkitys voi pitkämatkaisen linja-autoliikenteen reittinä muuttua, mutta **yhteydet valtakunnallisiin joukkoliikenneterminaaleihin on turvattava** kantakaupungissa.

Ympäristön arvot

Maakuntakaavan määräykset edellyttävät huomioimaan arvojen säilymistä ja luovat osaltaan reunaehdot tiivistämiselle.

Osayleiskaavan lähtötiedoissa onkin laajalti tunnistettu alueen luonnon- ja kulttuuriympäristöjen arvoja.

Osayleiskaava-alueetta koskee maakuntakaavassa osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue-merkintä. Alueen valtakunnallisen inventoinnin (RKY2009) ja maakunnallisen selvityksen (Missä maat on mainiommat 2012 ja 2016) mukaiset kulttuuriympäristön arvot tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa. Ne tukevat alueen omaleimaisuuden ja vetovoimaisuuden säilymistä ja vahvistumista.

Maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen määräyksen mukaan rakentamattomat rannat on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varattava yleiseen virkistykseen, jollei erityinen tarve edellytä alueen osoittamista muuhun käyttöön.

Maakuntakaavan yleisten suunnittelumääräysten mukaisesti yksityiskohtaisemmassa **suunnittelussa on pyrittävä minimoimaan liikenteen melu-, värinä- ja päästöhaittoja**. Tämä on huomionarvoista, kun Länsiväylän ympäristöä kehitetään asumiselle ja lähipalveluille ja edistetään kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä sekä samanaikaisesti kehitetään väylää myös tavaraliikenteen ja joukkoliikenteen tarpeisiin.

Uudenmaan liitto näkee osayleiskaavahankkeen erittäin merkittävänä ja kannustaa kaavatyössä eri viranomaisten ennakoivaan ja rakentavaan yhteistyöhön, jolloin kaavatyön tavoitteet voidaan yhteistyössä paremmin saavuttaa.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus

- päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Asian käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja täydensi lausunnon alaotsikon Liikenne ensimmäistä lausetta sanoilla ”liikenteen, etenkin” (täydennys osoitettu alla lihavoittein)

Liikenne

Maakuntahallitus

§ 22

28.02.2022

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Länsiväylä on osayleiskaavan kohdalla osoitettu **liikenteen, etenkin** joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittävaksi tieksi tai kaduksi. Viivamerkinnällä osoitetaan ne tiet tai kadut, joilla on tärkeä merkitys valtakunnallisen tai pitkämatkaisen seudullisen linja-auto ja/tai tavaraliikenteen yhteytenä valtakunnallisiin tavara- ja joukkoliikenteen terminaaleihin Helsingin kantakaupungissa.

Muutoin pohjaehdotus pysyi muuttumattomana.

Päätös:

Maakuntahallitus

- **päätti antaa muutetun pohjaehdotuksen mukaisen lausunnon**
- **tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Ilona Mansikka ja Jouni Suominen

Täytäntöönpano:

Päätösote: Helsingin kaupunki